

סילבוס סדנת חשיבה היסטורית
Workshop of History Studies
שם המרצה: ד"ר מיכל שפירא

קורס מס': 0621-1440-01 שנת לימודים: תשפ"ד 2023-2024 סמסטר: א' היקף שעות: 4 ש"ס
לתואר: תואר ראשון

השיעורים יתקיימו ביום ב', 12:00-16:00, בניין גילמן, חדר מס' 497
שעת קבלה: יום ג 18:00, נא לתאם מראש בדוא"ל

דוא"ל: michalls@tauex.tau.ac.il

תיאור הקורס:

במסגרת זו נכיר את דרכי העבודה של היסטוריונים-יות: איתור מקורות ושימוש מושכל בהם, ניתוח ביקורתי של טקסטים, המשגה, תיקוף וכתובה היסטורית אקדמית. נתנסה בחיפוש מתוחכם של חומרים בספרייה וברשת ובניתוח משותף ואינדיבידואלי של מקורות טקסטואליים מגוונים. נדון בהבחנות בין ממצאים לבין עובדות ופרשנויות, ובמושגי יסוד כגון "תהליך היסטורי" או "תקופה היסטורית." נשאל מהי שאלת מחקר בהיסטוריה וכיצד להשיב עליה. זהו קורס חינוכי לרכישת כלים, מיומנויות הכרחיות ותובנות עקרוניות למקצוע ההיסטוריה.

מטלות והערכה:

במסגרת הסדנה, ניתן דגש רב לפיתוח יכולת הניתוח, הבעה בכתב ובעל פה ובניית הדיון של הסטודנטים בהסתמך על חומרי קריאה. עבודת הקורס כולה מבוססת מטלות, חלקן להגשה עם ציון, חלקן להכנה בבית לשם דיון בכיתה, וחלקן תתבקשו להעלות למסמך משותף (ללא ציון ישיר). את כולן יש להכין בצורה מסודרת על פי הוראות שיחולקו משיעור לשיעור.

הציון בסדנה מבוסס על:

הגשת חמש עבודות קצרות: במהלך הסדנה יגישו המשתתפים-ות חמש עבודות קצרות. הציון הנמוך ביותר יושמט ויתר הציונים ישוקללו ביחד ל 80% מהציון. 20% מהציון ישקל לפי השתתפות. יש להקפיד על ניסוח, הגהה וסגנון והגשת עבודות לפי ההנחיות שינתנו. את העבודות יש להגיש בימי ראשון עד השעה 12:00 בצהריים על מסמך וורד פתוח לעריכה ולהערות (ולא בפדיאף) בתיקיה במודל שמיועדת לכך.

**במקרה של בעיה טכנית בלבד במודל יש לשלוח את העבודה למייל זה: Teachingshapira@gmail.com

השתתפות פעילה בכיתה המבוססת על ביצוע מטלות לא להגשה וקריאת ההכנה לשיעור. ציון ההשתתפות יאפשר לעדכן את ציון העבודות הקצרות.

הנוכחות בסדנה היא חובה: ככלל משתתפים שיעדרו ללא אישור בכתב (סיבה רפואית/מילואים) יותר מפעמיים לא יוכלו לקבל ציון בקורס. לנוכח המצב תהיה גמישות בנושא הנוכחות. אנא נסו לידע מראש אם אפשרי.

הפקולטה למדעי הרוח ע"ש לסטר וסאלי אנטין
The Lester and Sally Entin Faculty of Humanities

תכנית השיעורים וביבליוגרפיה:

הערה: סדר השיעורים לפי תאריך הוא אופציונלי ונתון לשינויים בהתאם להתקדמות בכיתה. הבהרות נוספות יאמרו בשיעור או ישלחו במודל.
חומר קריאה: חובה להביא את חומרי הקריאה לשיעור (יחשב אחרת לחיסור).

חלק א: קריאה וניתוח של טקסטים אקדמיים

שיעור 1. (16.10.23): מבוא ומטרות הסדנא

קריאה: מהי היסטוריה-- 2 עמודים מארק בלוך 21 עמודים של א.ה. קאר

שיעור 2. (23.10.23): קריאת מאמר אקדמי—עובדות, מקורות וקריאה היסטורית

קריאה: רות ג'ניאוו, "להילחם את מלחמתם של אחרים: חיילים אפריקאים בצבא צרפת במלחמת העולם הראשונה", *היסטוריה* 33 (תשע"ד): 6-35. <https://www.jstor.org/stable/23976216>
רשות: אורי סקוט, "יהודים צעירים, ערים גדולות: נעורים, גבריות ולאומיות בתחילת המאה העשרים", *זמנים* 119 (2012): 58-67.

בכיתה: המסמך "הנחיות לקריאת מאמרים", דפנה אורן-מגידור
המסמך "כמה הערות על קריאת טקסטים אקדמיים", יונתן גלזר-איתן

שיעור 3. (30.10.23): קריאת מאמר: סיכום ובניית פסקה, מבנה מאמר

קריאה: אסף מונד, "הלוואי שהצפלינים יבואו תמיד: הפערים והסתירות בייצוג של ספינות האוויר בבריטניה במלחמת העולם הראשונה", *היסטוריה* 33 (תשע"ד): 63-95. <https://www.jstor.org/stable/23976217>
רשות: עפרי אילני, "נגע נפוץ במזרח: תיאורים של הומוסקסואליות בעיתונות העברית של תקופת המנדט", *זמנים* 131 (2015): 21-8.
* מטלה להגשה 1 (ביום ראשון עד 12:00): קראו את מאמרו של מונד, זהו את טענתו המרכזית וכתבו פסקה אחת בהירה המתמצתת את טענתו העיקרית.
בכיתה: המסמך "שאלות מנחות לקריאה ביקורתית", הדס פישר-רוזנברג ואלה אילון, דצמבר 2010

שיעור 4. (06.11.23) קריאת מאמר: היסטוריה והיסטוריוגרפיה

קריאה: איריס רחמימוב, "ההיסטוריוגרפיה האזרחית של מלחמת העולם הראשונה: המלחמה הגדולה" בכתיבה אקדמית עכשווית, *היסטוריה* 33 (תשע"ד): 9-35. <https://www.jstor.org/stable/23976215>
רשות: ירון בן נאה, "הלא אנחנו אנשי המזרח נקראים ומה לנו לדרך הצרפתים העליזים: מאבק על זהות בקהילת בגדד, 1890–1914", *זמנים* 135 (2016): 21-8.
בכיתה: בעז נוימן, ב YouTube [הרצאה - גישות חדשות בחקר הנאציזם](https://www.youtube.com/watch?v=...)

שיעור 5. (13.11.23): קריאת מאמר: קריאה ביקורתית והנחות יסוד

קריאה: אמירה גלבלום, "פמיניזם ופציפיזם בין שתי מלחמות העולם", *היסטוריה* 3 (תשנ"ט): 103-122. <https://www.jstor.org/stable/23257060>

רשות: גנדי אסטריך, "יידיש בחברה האזרחית ברוסיה הצארית", *זמנים* 125 (2014): 48-57.

* מטלה להגשה 2 (ביום ראשון עד 12:00): כתבו פסקה אחת בה תדונו במבנה המאמר של גלבלום ובטענה הראשית

בכיתה: המסמך "הנחיות לחיפוש חומרים", גדי אלגזי ודפנה אורן-מגידור
המסמך: "תרגיל חיפוש חומרים ברשת ובספרייה"

חלק ב: חיפוש חומרים בספרייה ואונליין וכללי ציטוט

שיעור 6. (20.11.23): הדרכת ספרייה; מוזאונים בראי ההיסטוריה

קריאה: רן צויינגברג, "מדע, ייצוג וקדושה במוזאון השלום בהירושימה", *זמנים* 37 (2016): 85-110.
בילי מלמן, "ההיסטוריה כ"חדר אימים": ייצוגי העבר והשימושים בו במאה המודרנית", *זמנים* 98 (2007): 92-105.
הסבר על מטלה להגשה 3 לשבוע הבא: מטלת ויקיפדיה: בחרו ערך ויקיפדיה (עברית או אנגלית) מרשימה זאת: אדולף היטלר, בניטו מוסוליני, וירג'יניה וולף, באוהאוס, אוטו דיקס, היהודים בין שתי מלחמות העולם.
קראו אותו בקפדנות, אתרו לפחות שני טקסטים **אקדמיים** שיעזרו לכם לקרוא אותו באופן ביקורתי וכתבו הערכה ביקורתית של הערך: מהם מקורות המידע, עד כמה הערך עדכני, מה מרכיב העובדות וכמה פרשנות יש, אילו טענות מוצגות בערך ואיך ביססו אותן הכותבים, מה מודגש ומה חסר, מה הייתם משנים.

שיעור 7. (27.11.23): כללי ציטוט (הערות שוליים וביבליוגרפיה); מקרה בוחר: איך לעשות היסטוריה של הפסיכולוגיה

*מטלה להגשה 3 (ביום ראשון עד 12:00): שתי פסקאות כתובות על ויקיפדיה ומקורות אקדמיים.
קריאה: ערן רולניק, "אדיפוס בפלשתינה: הגירתה של הפסיכואנליזה ממרכז אירופה לארץ ישראל", *זמנים* 88 (2004): 44-6.
רשות: ז'וזה ברונר, "יהודיותו של פרויד", *זמנים* 88 (2004): 35-43. רשות: סנדר גילמן, "מקס נורדאו, זיגמונד פרויד ושאלת המרת הדת", *זמנים* 88 (2004): 8-21.

בכיתה: המסמך: "איך כותבים הפניות בהערות שוליים וברשימה ביבליוגרפית", גדי אלגזי
המסמך: How to Cite Sources
הערות שוליים וביבליוגרפיה לפי שיטת שיקגו:

https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html

חלק ג: קריאה וניתוח של מקורות היסטוריים

שיעור 8. (04.12.23) מקורות ראשוניים כתובים

קריאה: תעודה: ארנסט יונגר "על הסכנה" (תרגום בעז נוימן), *זמנים* 82 (2003): 67-64.
<https://www.jstor.org/stable/23438498>
תעודה: תמי רזי, "מתוך האימה והכאוס: אחיות בריטיות במלחמה", *זמנים* 65 (1998/9): 127-124.
<https://www.jstor.org/stable/23437213>
רשות: גדי אלגזי, "הלכות הגוף וארגון החברה: 'תהליך' הציוויליזציה' של נורברט אליאס", *זמנים* 70 (2000): 62-83.
בכיתה: המסמך "כמה הנחיות והצעות לניתוח עדויות", גדי אלגזי
המסמך "כמה הנחיות לניתוח מקור", גדי אלגזי
המסמך "הנחיות לניתוח מקור", ינאי ישראלי

שיעור 9. (11.12.23) מקורות ראשוניים לא כתובים (פרסומות, מוסיקה, ציורים, תמונות וסרטים)

קריאה: בעז נוימן, "עלייתה של תרבות הפרסומת ברפובליקת ויימאר", *היסטוריה* 13 (2004): 5-42.
רשות: יוסי מאל, "האם ההיסטוריה פוטוגנית? הסרט ההיסטורי בעידן הפוסט-מודרני", *זמנים* 39/40 (1991): 72-83.

הפקולטה למדעי הרוח ע"ש לסטר וסאלי אנטין
The Lester and Sally Entin Faculty of Humanities

*מטלה להגשה 4 (ביום ראשון עד 12:00): יש לקרוא ולנתח מקור אחד משבוע שעבר. יש לכתוב עד עמוד ובו יש לבסס שאלות מחקר שעולות ממנו ולמצוא שלושה פרטי קריאה שיכולים לענות עליהן (יש להגיש את העבודה עם הערות שוליים וביבליוגרפיה לפי כללי ציטוט).
בכיתה: הקרנה של חלק מסרט פרופגנדה וניתוח שלו בכיתה או חומרים ויזואליים אחרים למשל "ניצחון הרוח" – לני ריפנשטאל או "זמנים מודרניים" – צ'ארלי צ'אפלין. או אמנות מודרנית.

שיעור 10. (18.12.23) חצי שיעור: הדרכה #2 של הספרייה: חיפוש מקורות במאגרי מידע; חצי שני: קריאת מאמרים מורכבים
קריאה:

Bonnie G., Smith "Gender and the Practices of Scientific History: The Seminar and Archival Research in the Nineteenth Century", *The American Historical Review* 100 (1995): 1150-117 <https://www.jstor.org/stable/2168205>

- בעז נוימן, ראיית העולם הנאצית: מרחב, גוף, שפה (חיפה, 2002), עמ' 15-22, 154-228.

חלק ד: כתיבה אקדמית; קריאת מאמרים מורכבים

שיעור 11. (25.12.23) קריאת מאמרים מורכבים וכתיבה אקדמית

קריאה: גלעד מרגלית, "הסבל הגרמני במלחמת העולם השנייה במדיניות זכרון העבר בשתי המדינות הגרמניות, 1945-1965", *היסטוריה*, 10 (תשס"ב): 91-127. <https://www.jstor.org/stable/23256997>
רשות: דינה פורת, "מגמות בחקר הסיבות לשואה, 1945-2000", *זמנים* 97 (2007): 28-39.

מטלה להגשה 5: עד עמוד וחצי – יש להסביר את הטיעון של המאמר (הנ"ל), על מה הוא מסתמך ולהתייחס ולנתח את שאלת המחקר וטענות המשנה (עם הערות שוליים וביבליוגרפיה וכו').

שיעור 12. (01.01.24) קריאת מאמרים מורכבים וכתיבה אקדמית

קריאה:

Tara Zahra, "'The Psychological Marshall Plan': Displacement, Gender, and Human Rights after World War II." *Central European History* 44 (Mar. 2011): 37–62.

בכיתה: המסמך "כמה הנחיות לכתיבה עבודות", גדי אלגזי

13. (08.01.24) איך כותבים עבודה אקדמית- מדריך

בכיתה: המסמך "כמה הנחיות לכתיבה עבודות", גדי אלגזי

מאמרים עכשוויים לבחירתכם-ן מכתבי העת זמנים, היסטוריה או ציון

(זמנים): [Zmanim: A Historical Quarterly / רבעון להיסטוריה JSTOR on](https://www.jstor.org/stable/23256997)

היסטוריה: [Historia: Journal of the Historical Society of Israel / כתב עת של החברה ההיסטורית הישראלית JSTOR on](https://www.jstor.org/stable/23256997)

ציון: [Zion / on JSTOR](https://www.jstor.org/stable/23256997)